

GAZETA ŁÓDZKA

Sroda 24 Maja 1916 r.

ORGAN NARODOWY.

Założyciel i wydawca Jan Grodek.

Rok V. — № 142.

PRENUMERATA w ŁODZI WYKONSI:

Rocznie 6 rb., półrocznie 3 rb., kwartalnie 1 rb. 50 kop., miesięcznie 50 kop.

Za dostarczenie do domów 10 kop. miesięcznie.

Wychodzi codziennie po południu.

Redakcja i administracja—Przejazd № 8, Administr. otwarta codz. od 9 do 7 wiecz., w niedziele i święta od 12 do 6.

Redaktor przyjmuje interesantów w sprawach redakcyjnych od 10-ej do 2-ej.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca. — Rękopisy bez zastrzeżenia honorarium uważa się za bezpłatne.

OGŁOSZENIA:

Nadesłane na 3-ej stronie wśród tekstu za wiersz lub jego miejsce 1 Mk.; reklamy za tekstem 40 fen.; zwyczajne 30 fen.; nekrologia 40 fen.; ogłoszenia drobne 4 fen. za wyraz.

Każde ogłoszenie najmniej 40 fen.

Telegramy.

Wielka Kwatera Główna.

23-go maja. — Urzędowo.

Z widowni zachodniej.

Na południo-zachodzie od Givenchy-en-Gohelle ogniem gradzącym przeszkodziliśmy wykonaniu zamiarów przeciwnatarcia anglików. Odparto mniejsze natarcia angielskie w okolicy Rolincourt.

W obwodzie nad Mozą wrzał szczególnie zacięty bój, z powodu rozległych usiłowań nieprzyjaciela w przeciwnatarciach. Na lewo od Mozy na południu od lasu Camard, zdobyto francuską czatownię. Rozchwiał się natarcia nieprzyjacielskie na wschodzie od wzgórza 304 i na południowym zboczu „Martwego Człowieka“.

Na prawo od rzeki na froncie na północy od folwarku Thiamont do lasu Caillette, wrzały silne walki piechoty. W związku z silnym przygotowaniem artyleryjskim, wtargnęli francuzi do naszych czołowych stanowisk. Na skrzydłach w odcinku natarcia wyparto ich przeciwnatarciem. Na południu od wsi i na południu od byłej twierdzy Douaumont, którą zresztą silnie trzymamy, jeszcze się walka nie skończyła. Na północ-zachodzie od twierdzy Vaux, odzyskano przód podkopu, który przedwczoraj wpadł przejściowo w ręce nieprzyjaciela.

Na wzgórzu Combre, zniszczyliśmy wybuchem na znacznej przestrzeni pierwszą i drugą linię francuzów. Pod Voux-le-Palameix i Seuzey (na wzgórzach nad Mozą (na południo-wschodzie od Verdun), złamały się natarcia nieprzyjaciela głównie w ogniu zatorowym. Mniejsze oddziały, które wtargnęły do okopów, zostały pobite.

Na południo-zachodzie od Vailly zestrzelono nieprzyjacielski latawiec.

Z widowni wschodniej i bałkańskiej.

Nic nowego.

Naczelne Dowództwo Wojskowe

Urzędowy komunikat austriacki.

WIEDEN, 23-go maja.

Z widowni rosyjskiej i południowo-wschodniej.

Bez zmiany.

Z widowni włoskiej.

Wojska nasze posuwają się na przód również po obydwóch stronach doliny Sugana. Bürgen (Borgo) zostało przez nieprzyjaciela pośpiesznie opuszczone. Bogata zdobycz wpadła w nasze ręce. Korpus

gracki przekroczył granicę i ściga pobitego przeciwnika. Szaniec włoski Monte Verona znajduje się w naszym posiadaniu. W dolinie Breny trwa atak na stanowiska nieprzyjacielskie pod Chiesa. Liczba zdobytych od dnia 15 maja dział wzrosła do 188.

Nasze latawce morskie obrzuciły licznymi bombami linię kolejową San Dona di Piava — Porto Gruare.

Zastępca szefa sztabu generalnego
Hofer,
marszałek polny porucznik.

Ocena sytuacji wojennej.

Walki o Verdun.

Walki o twierdzę Verdun trwają już przeszło tydzień. Niemal jednak komunikaty urzędowe przynoszą z pola bitwy po obu brzegach rzeki Mozy wiadomości, stwierdzające, iż krwawe walki o jedną z najsilniejszych fortec francuskich ani na jedną chwilę nie przerywają się i że pierścień żelazny linii niemieckich coraz bardziej zbliża się do fortów Verdunu i zaciska się wokół nich nieubłaganie. By zrozumieć łatwiej, czemu, pomimo obustronnych rozpaczliwych zapasów, godzina rozstrzygającej rozprawy na tym froncie daje tak długo na siebie czekać, nie od rzeczy będzie na miejscu przytoczyć głosy fachowych sprawozdawców wojennych.

Major E. Morath w jednym z artykułów swych w „Berliner Tagbl.“, przypominając słowa zmarłego niedawno feldmarszałka v. d. Goltza, który już siedemnaście lat temu w dziele p. t. „Naród pod bronią“, wygłosił zdanie, że „pewnym jest, iż wojna najbliższej przyszłości bardzo wiele straci z pierwiastku ruchliwości, tak właściwej ostatnim wielkim kampanjom“, nietylko przyznaje twierdzeniu temu słuszność, ale, jako przykład klasyczny, podaje obecny obraz walk pod Verdun.

Również w piśmie wojskowym szwajcarskim („Allgem. schweiz. Militärzeit.“) znajdujemy następujące zdanie, które również przyczynić się może do wyświetleń charakteru sytuacji pod Verdun: „Dzisiejsza wojna stoi zupełnie pod znakiem ciężkiej i najcięższej artylerji, i szybki upadek belgijskich *Régions fortifiés*, wraz z potężną Antwerpją, prędkie przewyższenie oddzielnych części francuskiego pierścienia ufortyfikowań granicznych, przerwanie frontu nad Dunajcem, jak również i walka działowa pod Verdun są najlepszymi przykładami, iż obecnie największe zwycięstwa osiągnane być mogą dzięki ognio-
wi artyleryjskiemu“.

Pułkownik szwajcarski Müller, który, jako sprawozdawca wojenny, znajduje się na froncie rzeki Mozy, tak opisywał sytuację pod Verdun w końcu kwietnia: „Kiedy stanowisko nieprzyjacielskie może być atakowane? Nikt nie wie tego, nikt o to zresztą nie pyta. Rozstrzygnięcie kwestji tej pozostawiają żołnierze i oficerowie z zupełnym zaufaniem wyższemu dowództwu. Wówczas jednak, gdy chwila po temu nadchodzi, rzucają się oni z nieugiętą mocą na wroga. Jak obecnie przedstawia się stan rzeczy na froncie zachodnim, donoszą o tem codzienne komunikaty głównej kwatery. Jasno z nich chyba wynika, że punkt ciężkości walk znajduje się na zachód od Mozy, pomiędzy Eumières i lasem Cheppy.

Z trzech punktów próbują tutaj francuzi za pomocą kontrataków wyprzeć Niemców z swych utraconych dwóch pierwszych linii. Również nie przestają rzucać się na stanowiska niemieckie na wierzchołku „Morte Homme“. Te grupy wojsk atakujących opierają się o Chattoncourt, leżący bezpośrednio przed fortami zachodniego brzegu Mozy.

Drugi cel ataków francuskich stanowi wzgórze 304, znajdujące się także w rękach niemieckich. Trzecim zaś punktem szturmów nieprzyjacielskich jest południowa część lasu Cheppy, leżącego pomiędzy Vauquois i Avocourt, zaś naprzeciw Forêt de Hesse. Jak długo wytrwa siła ofensywna francuzów? Trudno jest oznaczać jakiegokolwiek terminy, jednakże jest dość łatwo zauważyć oznaki przycięcia w Paryżu, zaś jednocześnie postanowienie, że w razie braku innego wyjścia, należy raczej umrzeć tam, gdzie się stoi, niż o jeden krok jeszcze ustąpić“.

Jak wiadomo z depesz, pomimo tych szalonych ataków wojsk francuskich do kofa Verdunu stanowisk, utraconych poprzednio, ale jeszcze muszą one oddawać nieprzyjacielowi coraz to nowe stanowiska swoje, wraz z okazałymi liczbami jeńców, dział i kartaczożnic. Czemu zatem objaśnić można to, że przy całej swej energii, odwadze i ofiarności wojsko francuskie, będące jeszcze na froncie Verdun w ilości przeważającej, nie może pochwalić się żadnym poważniejszym sukcesem? Major Morath objaśnia to przewagą ciężkiej i najcięższej artylerji niemieckiej nad artylerją francuską. Artylerję francuską charakteryzuje przede wszystkim ruchliwość, niemiecką zaś — dokładność i skuteczność działania. Niemal każda wiadomość o powodzeniu niemieckim rozpoczyna się od słów: „po świetnym przygotowaniu artyleryjskim“. Tak też zaczyna się i komunikat onegdajszy o zwycięstwie na zachodnim stoku Morte Homme. A przecież niedawno jeszcze prasa francuska uspakajała ludność o los Verdun, twierdząc, iż „armja nasza posiada tyle armat, co i Niemcy“. Wynikałoby zatem z tego, że siła artylerji polega nie tylko na ilości dział, będących do rozporządzenia, lecz i na ich jakości.

Równowaga europejska.

Historja aż nadto dostatecznie wskazała nam, iż największym i najgroźniejszym wrogiem nie tylko Polski, lecz i całego Zachodu była i jest Rosja.

Już od czasów Augusta II widocznym jest cel zaborczej polityki rosyjskiej — parcie na zachód przez zagarnięcie ziem Rzeczypospolitej polskiej. Europa nie spostrzegła się i pozwoliła klidem wedrzeć się przebiegłemu sąsiadowi z północy do własnego serca.

Wskutek warunków geograficznych, Rosja przez posiadanie kraju, rozpościerającego się między morzami Czarnym i Bałtyckim, łączącego półwysep europejski z lądem azjatyckim, stała się nie tylko państwem europejskim, lecz groźnym mocarstwem najezdniczym w Europie.

Pod względem ekonomicznym Polska stanowi nerw sił carskich. Najbardziej z wszystkich krajów rosyjskich zaludniona, najbardziej przemysłowa i cywilizowana, jest najpoważniejszym źródłem dochodów państwowych. Prócz tego Polska daje najlepszych żołnierzy armji rosyjskiej, bo — jak wykazały wojny ostatnie — w chłopie polskim, nie zadržali

się jeszcze pierwiastek rycerstwa dawnego.

Względy polityczne, wskutek zagarnięcia większości ziem polskich, posiadały dla Rosji również niezwykle doniosłe znaczenie.

Przez podział Polski z dwoma mocarstwami niemieckimi, Rosja uczyniła je poniekąd współnikami swymi i nabrała stanowczego głosu na kongresach europejskich. Istnieje jeszcze jedna, nader ważna strona polityczna, która w razie, gdyby po ukończeniu obecnej wojny nie zmieniła się karta Europy, grozi wielkiem dla tej ostatniej niebezpieczeństwem.

Polska, jako państwo miała przez długi czas moralne przodownictwo nad budzącym się do życia politycznego, wielomilionowym ludem słowiańskim. Zniweczenie bytu państwowego Polski, otworzyło Rosji wpływ na Słowian. Obiecując im swoją opiekę i podbój świata materialny, żądała wzajemian uznania swego — nierze więc niejako na siebie rolę Mahometa słowiańskiego.

Polska, ta antyteza Rosji, oddziaływała również na Słowian, lecz obiecywała im wolność w federacji wolnych i równych sobie narodów. Rosja i Polska stają na przeciwnych biegunach, i Rosja, ażeby mógł osiągnąć wpływ nieograniczony na Słowian, musi zniszczyć współzawodnictwo polskie, wydrzeć z Polski poczucie odrębności państwowej — gdy wówczas dopiero z milionów Słowian wytworzy — jak powiada Mierosławski — „straszna armję komunistyczną, dowodzoną przez najbardziej gwałtowny, jaki kiedykolwiek widziano, rząd na ziemi“.

Dotychczasowe wypadki wojenne utwierdzają nas jednak, iż do tego nie dojdzie.

A należy zauważyć, że panslawizm, to nie wolność ludzkości, to jedność panslawistyczna. Pojęcie potworne, plód despotyzmu wojskowego — panslawizm, to car, co stwierdzili męczennicy za wolność w Rosji jeszcze w roku 1825 — Bestuzew, Pestel i inni.

Panslawizm — to groźne widmo na przyszłość dla Niemiec i Austro-Węgier. Niedopuszczalnym do urzeczywistnienia tego groźnego dla równowagi europejskiej celu, jest koniecznością historyczną dla mocarstw centralnych.

Niebezpieczeństwo rosyjskie tkwi nie w twierdzeniach nadmorskich — Kronsztacie, czy Sebastopolu — siła jego w ziemiach zagrabionych Polsce. Tam właśnie można zadać najdotkliwszy cios państwu rosyjskiemu. Wpływa to jasno, zarówno ze względów ekonomicznych, jak geograficznych i politycznych.

I cel ten mocarstwa centralne poniekąd już osiągnęły przez wytknięcie koncentrycznej linii operacyjnej od Rygi do granic południowych.

Chodzi jedynie jeszcze o odsunięcie Rosji raz na zawsze do jej naturalnych granic geograficznych i etnograficznych.

G.

Kronika polityczna.

Sprawozdanie rosyjskiego sztabu generalnego.

PETERSBURG, 22 maja. Sprawozdanie urzędowe z dnia 21 maja.

Front zachodni: Ataki niemieckie w okolicy Ilkuszty i na północy od je-

ziara Ilzen odparliśmy ogniem naszym z wielkimi stratami dla nieprzyjaciela.

Na pozostałych frontach działania nieprzyjacielskie ograniczyły się na ogólnie artylerji i piechoty, szczególnie ożywionym był w odcinku Dźwińska i dalej na południu pod Smorgoniami i Krewem.

W okolicy Dźwińska i na północy od jeziora Miadziol niemcy używali pocisków wybucowych.

Front kaukaski: Wojska nasze kontynuują swój pochód w kierunku Mozułu.

Zmiany w rządzie niemieckim.

Długo oczekiwane nominacje następcy sekretarza stanu dla spraw wewnętrznych Delbrücka oraz kierownika nowego urzędu żywnościowego Rzeszy zostały wreszcie ogłoszone. Jak przewidywano, obejmuje urząd spraw wewnętrznych i zarazem godność wicekanclerza dr. Helfferich, dotychczasowy sekretarz stanu dla skarbowości. Na czelne nowego urzędu żywnościowego stałe dotychczasowy naczelny prezes Prus Wschodnich Batocki. Następcą Helffericha w urzędzie skarbowości Rzeszy został dotychczasowy sekretarz stanu dla Alsacji i Lotaryngji hr. Roederer. Wreszcie, ponieważ Delbrück był zarazem wiceprezydentem ministerjum pruskiego a Helfferich do niego nie należy, przeto okazała się konieczność mianowania osobnego wiceprezydenta w ministerjum pruskim. Godność ta powierzona została ministrowi robót publicznych (kolei) Breitenbachowi.

Odnośne urzędowe telegramy brzmią, jak następuje:

J. Ces. i Kr. M. zwolnił wicepresesa ministerstwa i sekretarza stanu dla spraw wewnętrznych, dr. Delbrücka, na życzenie z jego urzędów, poostawiając mu tytuł i rangę ministra i nadając mu wysoki order Czarnej Orła, oraz z ogólnego zastępstwa kanclerza, zamianował ministra i sekretarza stanu dla skarbowości dr. Helffericha sekretarzem stanu dla spraw wewnętrznych i powierzył mu ogólnie zastępstwo kanclerza, zamianował sekretarza stanu dla Alsacji i Lotaryngji, rzeczywistego tajnego radcę hr. v. Roederer, z dniem 1 czerwca 1916 sekretarzem stanu dla skarbowości i zarządcą skarbowości załatwiał w dalszym ciągu sekretarza stanu dla spraw wewnętrznych dr. Helfferich, J. Kr. M. zamianował dalej ministra, dra v. Breitenbacha, wiceprezesa ministerjum.

Rada związkowa upoważniła kanclerza do utworzenia osobnego nowego, jemu bezpośrednio podlegającego urzędu, mianowicie Wojennego urzędu żywnościowego. Przewodniczący tego urzędu otrzymuje prawo rozporządzania wszystkimi w rzeczy istniejącymi środkami żywności, surowcami i innymi przedmiotami, potrzebnymi do zaopatrywania w żywność, dalej środkami pastewnymi i potrzebnymi do chowu bydła surowcami i przedmiotami. Prawo to obejmuje całkowitą regulację handlu i konsumcji (a tem samem w razie potrzeby także wyłączenie), wwozu, wywozu i przewozu oraz cen. Prezydent może w razach nagłych dać zlecenia bezpośrednio władzom krajowym. Prezydentem Wojennego urzędu żywnościowego zostaje naczelny prezes Prus Książęcych v. Batocki.

Piąta pożyczka wojenna.

Projekt piątej pożyczki wojennej, w wysokości 10 miliardów, podług zwyczajaj praktykowanego od wybuchu wojny, przedłożony zostanie parlamentowi Rzeszy jeszcze na długo przed wyczerpaniem znajdujących się w rozporządzeniu środków. Ma ona zostać uchwaloną jeszcze w okresie przed Zielonemi Świątkami. Uwzględniony nową pożyczką, suma kredytów na cele wojenne wyniesie 50 miliardów marek.

Dalsze zwycięstwa austriaków.

Ostatnie dwa dni na froncie włoskim minęły znowu pod znakiem zwycięstw austriackich. Posuwanie się ich naprzód w Tyrolu południowym trwa nadal. Mianowicie rozpoczęły onegdaj z Vezena - Lu- serny atak na Lauran, który doprowadził do zdobycia pierwszej linii stanowisk włoskich, trwał nadal z powodzeniem. Wiosi zostali odrzuceni na wzgórzca bezpośrednio na zachód od granicy. Korpus z Gracu niemieczenie i z wielkim natężeniem parcia wiażd naprzód i wyrwał nieprzyjacielowi piędziesiąt pięćdziesiąt owego płaskowzgórza, którego zdobycie kosztowało Włochów tyle krwi. Oporając się o Vezensę, prac niestannie na grzbiecie góry, korpus ten zdobył panujące nad okolicą Eima Manderioło wysokości 2050 metrów. Opór Włochów był tutaj rozpaczliwy.

Wojna morska.

Angielska łódź podwodna storpe-

owała i zatopiła na wysokości Kullon niemiecki parowiec "Trave". Osada, składająca się z 17 ludzi została uratowana.

Angielska łódź podwodna dopuściła się nadużycia flagi, wywieszając flagę niemiecką dla wywabienia parowca z obrębu wód szwedzkich.

Propaganda pokojowa.

Depesze, które król hiszpański, Alfons, zamienił ostatnio z kierownikami rządów państw walczących, oraz innymi wpływowymi osobistościami, dały madryckiemu towarzystwu przyjaciół pokoju sposobność podjęcia propagandy, której najbliższym celem ma być wypięnięcie na króla, by ten wysłał swych mężów zaufania do Londynu, Paryża, Berlina, Wiednia i Rzymu, w celu wybadania, pod jakimi warunkami można było zapobiedz trzeciej zimowej kampanji wojennej w Europie.

Również i w Ameryce praca na rzecz pokoju czyni dalsze postępy, bo jak donoszą z Waszyngtonu, senator Newland postawił w senacie wniosek, by komisja dla spraw zewnętrznych przedsięwzięła kroki mające na celu zaproponowanie państwowemu wojującemu rozpoczęcia układów pokojowych.

Narady ministrów w Rzymie.

Ostatnia rada ministrów włoskich, w której brał udział wszyscy ministrowie, zajmowała się szczególnie ostatnimi wydarzeniami wojskowymi i położeniem w Trentino. Chociaż urzędowy komunikat dla prasy nic o tem nie wspomina lecz mówi tylko o uchwałach administracyjnych, wszystkie pisma są powyższego zdania. Corriere della Sera pisze, że jest rzeczą jasną, iż zbadanie położenia na froncie włoskim stanowiło główny przedmiot narady ministrów. Minister wojny Morone złożył wyczerpujące oświadczenia o położeniu militarnym od początku ofensywy austriackiej. Secolo pisze, że podług wywodów Morona cofnięto powziętą już decyzję, by w rocznicę wypowiedzenia wojny przez Włochy wygłaszać mowy uroczystościowe. Żaden minister nie wyjeździe z Rzymu.

Zagrożenie Szwecji.

„Stockholms Dagblad“ pisze, że „Telegraph“ zamieszcza artykuł o stosunku czwórporozumienia do Szwecji, w którym twierdzi, że rząd rosyjski zgodził się na propozycję Anglii i Francji i zapewnia, że fortyfikacje, wznoszone na Wyspach Alandzkich przeznaczono są tylko na czas teraźniejszej wojny, a po wojnie mają być zniszczone. Ponieważ ta wiadomość, tylko w mniej określonej formie, ukazywała się już przedtem w pismach francuskich, ale tu jej oficjalnie nie ogłaszają, chodzi niewątpliwie o dobrze przygotowany manewr czwórporozumienia, mający na celu uspokojenie opinii publicznej w Szwecji. Także oświadczenie Rosji byłoby właśnie tem, co ludzie tacy jak gen. Rappe uważali za nie do przyjęcia, gdyż przez to Szwecja nie pozbędzie się niebezpiecznego nacisku podczas wojny.

Kandydaci na prezydenta Stanów Zjednoczonych.

Na wyborach (primaries) partji republikańskiej w stanie Ohio został obrany kandydatem na prezydenta sędzia Hughes otrzymawszy większość głosów. Większość polityków spodziewa się, że będzie on teraz ogłoszony jako kandydat partji, chociaż pewne koła finansowe popierają Roosevelta. Zapatrywania Hughesa są dotychczas nieznanne, gdyż jako sędzia powstrzymywał się od wypowiedzenia swych przekonań politycznych i nawet nie przyznaje, że życzy sobie nominacji. Wyborcy są za nim, gdyż reprezentował zawsze zapatrywania umiarkowane.

Echa rządów moskiewskich we Lwowie.

W Kijowie rozważana była w tych dniach sprawa urzędnika kancelarji z b. „gradonaczalstwa“ miasta Lwowa, Kostiułkiewicza, oskarżonego o szereg „rewizyjczy“, przeprowadzanych na własną korzyść wśród mieszkańców Lwowa. Obronca z urzędu porucznik Moczarow powiedział między innymi, co następuje: nie jest tajemnicą, że w dziedzinie policyjno-administracyjnej w Galicji nie wszystko było w porządku. Na ławie oskarżonych posadzone drobne ryby w rodzaju Kostiułkiewicza. A przecież ten człowiek jest tylko drobnym ogniwem w szeregu daleko większych nadużyć. Za dowód może służyć ów popłoch, jaki wywołał fakt rewizji u Kostiułkiewicza wśród urzędników biura naczelnika miasta we Lwowie. Prokurator podtrzymał oskarżenie. Sąd wojenny skazał Kostiułkiewicza na rok rot aresztanckich.

Wolność rosyjska-

Żołnierz Abraham Sakular, żyd, zwrócił się do posła do Dumy Friedmana z prośbą, ażeby się wstawił za nim.

Sakular służy w wojsku rosyjskiem od początku wojny, był dwa razy ranny i otrzymał krzyż św. Jerzego. Dla wypoczynku otrzymał urlop i mieszkał u swego brata w bliskości Moskwy. Miejsce, z kąd pochodzi, jest zajęte przez Niemców, a ponieważ jemu, jako żydowi, nie służy prawo zamieszkiwania na wsi, wydano go, chociaż jest żołnierzem i w dodatku rannym.

Głowa miasta Moskwy zakazał na czas wojny wydawnictwa pisma studentckiego, podburzającego jakoby studentów.

Sąd apelacyjny w Moskwie skazał na wygnanie do Syberji, dwóch na kary więzienne a dwóch uwolnił.

Obwieszczenie.

Reskryptem Pana General-Gubernatora Warszawskiego z dnia 11 maja 1916 r. —I b 24,471—jest zabronione:

Wszelka komunikacja pocztowa ludności cywilnej w obszarze General-Gubernatorstwa z osobami wojskowymi, należącymi do dowództwa Naczelnego Wodza na Wschodzie oraz wszelka komunikacja osób wojskowych w obszarze General-Gubernatorstwa z ludnością cywilną w obrębie dowództwa Naczelnego Wodza na Wschodzie.

Lódź, d. 23-go maja 1916.

Cesarstwo-Niemiecki Prezydent Policji. v. Oppen.

Z ziemi polskich.

Z Warszawy.

Fowrdt.

Szef zarządu prasowego, rad. tajny Cleinow, powrócił z urlopu i objął swoje czynności.

Odczyszczenie przymusowe.

Założone przed trzema tygodniami w Warszawie kapieniarki do odczyszczenia ludności od insektów, ściągają do tej pory zaledwie 20 kilka osób. Tymczasem zakład kapielowy potrzebował pół wagonu węgla, utrzymanie zaś zakładu kosztuje 200 rb. miesięcznie. Jeżeliby ruch kapielowy odbywał się w dalszym ciągu w dotychczasowym stosunku, to okazałoby się, że wydatki, ponoszone na każdego kapiącego się byłyby wprost bajeczne, aby zatem uniknąć podobnego rezultatu, Urząd Zdrowia nosi się z projektem wszczęcia starań o wyjednanie nakazu przymusowego odczyszczenia w zakładach kapielowych miejskich, które w ten sposób będą mogły działać prawidłowo a czynność ich nie pójdzie na marne.

Napady bandyckie w Grójce.

W pow. grójeckim zdarzyły się znowu cztery napady bandyckie w ciągu jednego dnia i w jednej wsi, wśród okoliczności następujących:

W ubiegły piątek wieczorem, we wsi Jurandowie, w gm. Czersk, do czerpiącego ze studni wodę robotnika, 40-letniego Antoniego Lenkiewicza, podeszło czterech uzbrojonych w rewolwery bandytów i zażądało pieniędzy. Gdy napadnięty z nieznaną Lenkiewiczem usiłował stawiać opór zloczyńcom, ci trzema wystrzałami ranili go w rękę, bok i szyję, poczem zabrali mu 240 rb. gotówką—cały jego majątek. Na odgłos strzałów wybiegła rezerwistka Jobsowa, od której również bandyci zażądali gotówki, lecz gdy J. odrzekła że jej nie posiada, dali do niej szereg strzałów. Następnie bandyci wtargnęli do mieszkanie niezamożnego włościanina Sprzęczk. Tam skrupowali sznurami oboje Sprzęczków, i groząc rewolwerami, zażądali oddania pieniędzy. Sprzęczkowie błagając na klęczkach o darowanie im życia, oddali 15 rb. Kiedy bandyci zrewidowali S. i znaleźli przy nim 3 rb., wspaniałomyślny herszt bandytów oddał z powrotem te 3 rb. Następnie bandyci wpadli do Szczygielskich i Skrupowali ich, a córce złamali rękę i dopóty katowali ją kijami, dopóki nie pokazała im skrytki z 300 rb. gotówką. Zabrawszy pieniądze, bandyci ukryli się w ciemnościach nocy. Rannego Lenkiewicza przywieziono do szpitala Dzieciątka Jezus, gdzie w kilka godzin potem zmarł. Wczoraj nad wieczorem do tego szpitala przywieziono drugą ofiarę napadu bandytów, 22-letnią Bertę Jobsową, rzeczwistkę. Ma ona dwie rany postrzałowe klatki piersiowej. Stan ciężki.

Wilno,

Brak wykwalifikowanych monterów, oraz robotników do pracy około kanaliza-

cji i wodociągów już dawno dawał się odczuwać. Chcąc zadość uczynić potrzebie, grono osób z pośród techników miejscowych zaprojektowało utworzenie kursów dla monterów i robotników kanalizacyjno-wodociągowych.

Projekt przesłano do zatwierdzenia władz niemieckich.

Z ogólnej liczby uciekinierów, którzy podczas wojny szukali schronienia w Wilnie, wysłano dotychczas do miejsc rodzinnych w kierunku Grodna 300, Suwałk 10, Wierzbowa 1560 oraz Libawy 1500, mężczyźni, kobiety i dzieci. W tych dniach zostali wysłani w kierunku na Białystok 185 i Suwałki 438 osób, miasto Wilno zabezpiecza się 1600 uciekinierami; osoby pochodzące z Lidy i Święcian, odjadą również wkrótce.

Kopalnie węgla w Królestawie.

Niemcy oceniają powierzchnię formacji węglowej w Polsce na około 400 km. kw., zaś z obliczeń urzędowych rosyjskich, większą, bo około 800 km. kw. Węgle, pochodzące z rozmaitych kopalń Zagłębia Dąbrowskiego, są mniej więcej tego samego gatunku. Z powodu znacznej zawartości tlenu palą się długim płomieniem. Ilość lotnych składników wynosi 40 proc., średnia wartość opałowa węgla wyschniętego na powietrzu 6,600 kalorii. Zawartość popiołu, podlegająca znacznym wahaniom, jest stosunkowo wysoka i wynosi przeciętnie ponad 7 proc.

Do wytwarzania koksu i gazu świetlnego węgiel dąbrowski rzekomo według tych pism nie nadaje się, co oczywiście ujemnie wpływa na możność użytkowania.

Kopalnie węgla kamiennego w Królestawie znajdują się przeważnie w posiadaniu większych przedsiębiorstw. Według danych z lat ubiegłych w roku 1913, wypadło na 10 największych towarzystw kopalnianych pięć francuskich, 2 niemiecko-rosyjskie, 1 niemieckie, 1 austriackie i 1 polskie, mianowicie Warszawskie Towarzystwo Kopalni Węglowych.

Produkcja powyższych kopalni wyniosła w 1913 roku razem w sumie 6½ miliona ton, z czego przypadała na Towarzystwo Warszawskie 876 tysięcy.

Ponadto istniało jeszcze 14 mniejszych kopalni, należących do rozmaitych właścicieli a produkują łączną około 240 tysięcy ton.

Z ogólnej produkcji sprzedano 6 i ćwierć miliona ton, zaś resztę, t. j. 9 proc. produkcji, użyto na cele własne. Przeważną część produkcji, bo 9/10, zbyto w Polsce, a resztę w Rosji, a mianowicie tylko ilości poszły do Niemiec i Austrii.

Kapitał składawcy, względnie akcyjny, największych 9 towarzystw kopalnianych Zagłębia Dąbrowskiego wynosił w roku 1913: towarzystw francuskich w sumie 31 milionów rubli, Towarzystwa Warszawskiego 3 miliony, niemiecko-rosyjskiego Tow. „Saturn“ 5 milionów, niemieckiego 2,6 milionów, austriackiego w sumie 1 milion rubli.

Pierwotnie były największe kopalnie w posiadaniu państwa. Część należała do Niemców i rozwinęła się stosunkowo bardzo dobrze, aż wskutek rządowych reform rolniczo-rolniczego rodzaju inwestowany kapitał przeszedł z niemieckich rąk w inne ręce. Wówczas to poczęły powstawać towarzystwa i na tej drodze kopalnie przeszły w znacznej części w posiadanie francuskie. Również kopalnie państwowe sprzedawano albo wydierżawiano francuskim towarzystwom. To też kopalnie należą dziś przeważnie do francuzów, jakkolwiek noszą nieraz nazwy niemieckie i polskie. Kapitał rosyjski i polski w małej tylko części angażowany jest w polskim kopalnictwie węglowym.

Wszystkie kopalnie zatrudniały w roku 1913 ponad pięć tysięcy właścicielskich górników, pomocników w podziemiach prawie dziesięć tysięcy, a na powierzchni ponad sześć i pół tysięcy mężczyzn i ponad jeden tysiąc kobiet.

Przeciętne wynagrodzenie za sztytę wynosiło: dla górników 2,20 rubli, dla pomocników męskich 1,18, żeńskich 57 kop. Wydatność pracy obliczona na głowę zajętych robotników przedstawia się w roku przeciętnie na 222 ton. Stosunkowo wynagrodzenie robotników górniczych Zagłębia Dąbrowskiego pozostawało w tyle poza wynagrodzeniem, płaconem w Zagłębiu Górnośląskim, ale wydajność tych ostatnich jest znacznie większa. Wyliczenia te można z jednej strony liczyć na ustawowemu świętymczasem za czasów rosyjskich, z drugiej strony brakiem postępowych, technicznych urządzeń kopalnianych, jakie istnieją w Zagłębiu Górnośląskim. W ostatnich czasach przynajmniej nie uświadczono kopalnie, która nie posiadałaby urządzeń technicznych, a w tym zakresie techniki górniczej. Niemiecy zaawansowani tamtejszych nie wątpią, że rosyjskie kopalnie ma widoki bardzo korzystnego rozwoju.

Kronika miejscowa i sasiadzka.

Przyjazd generał-gubernatora.

Jego Ekszelencja generał-gubernator v. Beseler przyjeżdża do Łodzi, ażeby być obecnym przy poświęceniu, dnia 26 maja o godz. 10¹/₂ rano, nowej gospody żołnierskiej w lokalu dawnego gimnazjum żeńskiego przy ul. Średniej 14.

Wystawa dzieł sztuki.

Sekcja Wystawy zwraca się niniejszem do miłośników sztuki z prośbą o łaskawy współudział w wystawie obrazów, rzeźb i sztychów, odbyć się mającej w pierwszych dniach Czerwca na dochód Wielkiej Kwesty Ogólnokrajowej „Ratujcie Dzieci“.

Wobec nawału pracy i krótkiego terminu Sekcja najprzejmiej uprasza o listowne zgłaszanie dzieł sztuki z wyszczególnieniem nazwisk autorów, treści i adresu właściciela do 27 maja r. b. do godziny 4-ej, do Sekcji 18 lokal Łódzkiej Miejskiej Rady Opiekunów ul. Piotrkowska nr. 96, 1 piętro (dom Siemens). Począwszy zaś od dnia 28 maja komisja artystyczna wystawy będzie odwiedzać właścicieli zgłoszonych dzieł sztuki celem przyjęcia takowych na wystawę.

Z kasy rzemieślników chrześcijańskich.

(a) Na wczorajszym posiedzeniu Rady postanowiono wysłać monitę do wierzycieli o zaległe pożyczki, w przeciwnym bowiem razie Rada smutną będzie wystąpiła na drogę sądowną.

Z Koła starszych i podstarszych.

(a) Wczoraj odbyły się narady Koła starszych wraz z przedstawicielami majstrów kotlarzy mieszańców. Zostało stwierdzonym, że w Łodzi znajduje się 20 majstrów kotlarzy, prowadzących zakłady. Liczba ta jest dostateczną, ażeby utworzyć własny cech. Na razie projektowane jest utworzenie tymczasowej sekcji kotlarzy przy Reursie rzemieślniczej chrześcijańskiej.

Z kas pożyczek-oszczędności.

(s) Zarząd IV-ej kasy pożyczek-oszczędności (Południowa 2) postanowił wypłacać część oszczędności d. 20 czerwca.

Zarząd kasy pożyczek-oszczędnościowej przy klubie rzemieślniczym uchwalił wypłacać część oszczędności 1-go i 15-go każdego miesiąca.

Z taniej kuchni przy Reursie rzemieślniczym.

(b) W taniej kuchni przy Reursie rzemieślniczym wydaje się obecnie przeszło 700 obiadów dziennie po cenie 10 kop. za obiad.

Frekwencja jest tak znaczną, iż wiele osób odchodzi, nie otrzymawszy obiadu.

Z komitetu zagonków.

(b) Do dnia dzisiejszego rozdanych zostało przeszło 7.000 zagonków, pozostało zaś jeszcze kilkadziesiąt w Moskaliach, które rozdane będą w tygodniu bieżącym.

Rozdawanie rozsady brukwi u pana Gundlach'a w Karolewie wstrzymano, ponieważ rozsada ta okazała się jeszcze za słabą do sadzenia. Wznowienie rozdawnictwa rozpocznie się w przyszłym tygodniu.

Obecnie rozdawaną jest rozsada kapusty u p. Kołaczekowskiego przy ul. Władzkiej nr. 159 i w Brusie u p. Strońskińskiego.

P. Jasiński z Łęczycy zaoferował 2.000 kóp rozsady kapusty i sałaty, o której rozdawnictwie Komitet zawiadomi natychmiast po otrzymaniu.

Nowe karty na chleb.

Wydawanie nowych kart na chleb na kolejny okres dwutygodniowy rozpocznie się w nadchodzący poniedziałek 29 b. m.

Do zwrotu.

Wysłane dnia 2-go grudnia 1915 r. 10 marek, jeńcowi wojennemu Karolowi Sarzewskiemu do Parchimu w Meklemburgji, niemożną być doręczone i nadeszły z powrotem.

Wysyłający może ich odebrać w Łódzkiej Komendanturze Miejskiej, przy ul. Piotrkowskiej nr. 139, za okazaniem potwierdzenia.

Kto o tem coś wie?

Dnia 4 b. m. około godziny 9 wieczorem jakiś nieznanomy napaładował w podwórzu przy ul. Aleksandryjskiej № 20 na wóz 8 sztuk towaru manufakturowego dla odstawy do Tuszyńska. Właściciel towaru dotąd nie zgłosił się. Ktoby mógł podać wiadomość, służącą do wykrycia właściciela towaru, zechce się zgłosić do wydziału karnego przy ulicy Olgęńskiej № 5. I. № 3207/16.

Z „Bratniej mogiły“.

(o) Prace przy urządzeniu parku na „Bratniej mogile“ przy ul. Letniej w Koziarach w tygodniu bieżącym zostaną ukończone.

W parku tym wysadzono około 250

drzew i około 5 tysięcy krzewów, podług planu p. Leona Kołaczekowskiego.

Bardzo słusznie.

(kj) W ubiegłą niedzielę księża z ambon ostrzegali rodziców dźwiatwy, przystępującej w roku bieżącym do pierwszej Komunii świętej, by wobec czasów, jakie przeżywamy, nie robili żadnych zbytecznych kosztów, z jakimi zwykle związana jest ta uroczysta chwila.

Ubranie dzieci winno być czyste, a nie konieczne nowe.

Ze szkoły przy Talmud-Torze.

(s) Na ostatniem posiedzeniu Komitetu szkoły Rzemieślniczej przy T.-T. postanowiono, aby ciągnięcie loterii na cel dobroczynny odbyło się w lokalu szkoły dn. 28 b. m.

Kary.

Mleczarka Laura Bestek została skazaną na 14 dni więzienia, ponieważ sprzedawała mleko, które było raz więcej niż $\frac{1}{4}$ a drugi raz więcej niż $\frac{1}{3}$ częścią wody rozcieńczone.

Mleczarka Franciszka Klichowska zamieszkała (ul. Nawrot 59) skazana została na 14 dni więzienia, ponieważ sprzedawała mleko, które było raz więcej niż $\frac{1}{6}$, a drugi raz więcej niż $\frac{1}{3}$ częścią wody rozcieńczone.

Śmierć od uderzenia.

(s) W ubiegły poniedziałek do składu drzewa B-ci Gancjorskich przy ulicy Lipowej zakradli się złodzieje. Usłyszawszy podejrzany hałas, Bracia G. udali się do składu, gdzie jeden ze złodziejów ugodził żelaznym łomem 22-letniego Abrama G. w głowę. Gdy G. padł nieprzytomny na ziemię, złodzieje zbiegli. Rannego odwieziono do szpitala Poznańskich, gdzie po dokonanej operacji zmarł.

Kradzieże.

(s) Onegdajszej nocy niewykryci złodzieje zakradli się do baru „Lukullus“ przy ul. Piotrkowskiej nr. 43, zabrali 68 srebrnych tyżeczek, 500 paczek papierosów, herbatę, kawę i ciast na znaczną sumę.

Z fabryki J. M. Gutmana przy ul. Cegielnianej nr. 8 skradziono pasów transmisyjnych na sumę 2.000 rb.

Służąca Daniela Pucera, wł. domu przy ul. Konstanyńowskiej nr. 5, skradła swemu chlebodawcy 500 rb. gotówką oraz sygnet i zbiegła.

Z sądu.

(sg) Cesarzsko-niemiecki sąd okręgowy pod przewodnictwem prezesa sądu doktora Zwicka rozwał w dniu wczorajszym sprawę bandy złodziejskiej.

Na ławie oskarżonych zasiadli: Złotnik i Frenkiel, oskarżeni o kradzież, Kotek o kupno kradzionego i Blausztajn, oskarżony o usiłowanie zwolnienia Frenkiela z aresztu.

Okoliczności tej sprawy są następujące: W składzie towarów Szepasa przy ul. Piotrkowskiej Nr. 79, od jakiegoś czasu ginęły towary. Ogółem skradziono 80 sztuk towaru na sumę 800 rb.

Milicji udano się wykryć sprawców tej kradzieży—byli niemi Frenkiel i Złotnik. Dostali się oni do składu przy pomocy dobranych kluczy, towar wynosili przez ulicę Spacerową (dom Nr. 79 jest przechodni). Towar sprzedawano Kotkowi. Gdy Frenkiel został aresztowany, Blausztajn przybył do zarządzającego składem, Szepasa, i zaproponował mu zwrot 15 sztuk towaru i 1000 rubli, a następnie 40 sztuk i 2.000 rb., byleby tylko postarał się zwolnić Frenkiela.

Do sprawy zawezwano 18 świadków. Po przesłuchaniu świadków, prokurator żąda skazania podających, jako członków dobrze zorganizowanej bandy—Kotka na pięć lat więzienia, Złotnika i Frenkiela po 9 lat więzienia karnego i Blausztajna na dwa lata więzienia.

W drugiej sprawie stawali ciż sami Złotnik i Kotek—pierwszy oskarżony o kradzież w firmie „Szlenke, Wydęga i Weyer“ przy ulicy Piotrkowskiej Nr. 24 batystu na sumę 790 rb., drugi—o kupno kradzionego. Prokurator żąda dla Złotnika $4\frac{1}{2}$ roku więzienia, dla Kotka 5 lat.

W obydwóch sprawach dla Złotnika 10 lat więzienia karnego, dla Kotka 5 lat więzienia.

Po mowie obrońców sąd wydał wyrok w obydwóch sprawach następujący: Złotnik skazany został na 4 lata więzienia karnego, Kotek na 5 lat więzienia, Frenkiel na 7 lat więzienia karnego i Blausztajn na 2 lata więzienia.

W pierwszą rocznicę śmierci niezapomnianego syna naszego, poległego na polu chwale,

5. i p.

Józefa Chrzaszczka

odbędzie się w piątek dnia 26 b. m. w kościele Sw. Krzyża o godzinie 9¹/₂ rano nabożeństwo żałobne, na które zapraszają

Rodzice.

Pożary w okolicy.

W niedzielę ubiegłą we wsi Piątek-wice, należącej do gr. Górta Pabianieka powstał pożar, który rozniesany przez silny wiatr, strawił trzy domy mieszkalne i 2 stodoły.

Ze Zgierza.

W sobotę w Zgierzu ukazał się pierwszy numer urzędowego pisma miejscowego w dwóch językach, polskim i niemieckim, pod nazwą „Zgierska Gazeta“. Pismo to jest wydawanem przez magistrat i wychodzić będzie 2 razy tygodniowo.

Teatr i muzyka.

L. O. S. w Helenowie.

Dzisiaj odbędzie się w Helenowie koncert z rządu koncert symfoniczny pod dyr. Tad. Mazurkiewicza. Na ciekawy program słożą się m. i. utwory tej miary, co „Torquatto Tasso“ Liszta oraz „Manfred“ Czajkowskiego, znany już z ubiegłego sezonu zimowego, w którym wspaniale ta dzieło wystawił z właściwą sobie ekspresją Zdz. Birnbaum.

Koncert poprzedzi uwertura do op. „Josi i Małgosia“ Humperdinka.

Początek koncertu jak zwykle o godz. 5 po poł., zaś części symfonicznej na ogólne żądanie o godz. 8 wiecz.

Teatr Polski.

Tournée Karola Adwentowicza.

Karol Adwentowicz, znakomity artysta warszawskich teatrów miejskich, którego trzy występowały obudziły żywe zainteresowanie, rozpocznie swoją gościnę w teatrze Polskim, Cegielniana 63 w nadchodzący piątek popisową rolą w „Don Juanie“, pięknej, a niesznanej w Łodzi sztuce Tadeusza Rittera. Wybitny, pierwszorzędny talent artysty, dobrowolny zespół, wreszcie wybór sztuk, zapewniają góry powodzenie artystycznemu przedsięwzięciu.

Bilety do nabycia w cukierni Roszkowskiego.

Teatr Popularny.

(w ogrodzie—Konstanyńowska 16).

Jutro, o godz. 8 wieczorem, przeszenie artystów polskich powtarza niedzielną premjere, a mianowicie „Krakowiaków i Górali“, sztukę ze śpiewami i tańcami I. N. Kamińskiego, z muzyką K. Kurpińskiego.

W próbach arcywesoła sztuka ze śpiewami i tańcami Domnika „Stare Miasto“.

Z teatru „Oaza“.

Teatr „Oaza“ mieszczący się przy rogu ulic Główniej i Piotrkowskiej, po gruntownem odnowieniu i powiększeniu sceny otwiera swe podwoje pod wodzą p. Lewalskiego i Skrzyneckiego. Dyrekcja, nie szczędząc trudu i kosztów stara się ułożyć program o poziomie artystycznym i dać w czasach tak przelomowych jak obecnie, tanią godziwą rozrywkę, zaangażowała wytrawnych reżyserów pp. Wierzbę-Mierzwińskiego i Ciechanowskiego. Będzie to jedyny teatrzyk w południowej części naszego miasta, gdzie publiczność będzie mogła spędzić kilka godzin prawdziwie miłych.

„Casino“.

Kinematograf „Casino“ występuje dziś z nowym programem, na który słożą się dwa doskonałe obrazy—„Ofiara Lizy“, dramat obyczajowy w 4 akt, w wykonaniu sił scen kopenhaskich i „Wyprzedź saręczynowa“, arcyważna farsa w 2-oh akt. firmy „Nordisk“.

Odpowiedź kanclerza Greyowi.

Kanclerz Rzeszy Bethman-Hollweg rozmawiał z dziennikarzem amerykańskim K. v. Wiegandem o ostatnich oświadczeniach angielskiego ministra spraw wewnętrznych sir Edwarda Grey'a. O rozmowie tej von Wiegand zatelegrafował do „New York World“ co następuje.

Po 22 miesiącach strasznej wojny, po milionach ofiar w zmarłych, raniomych i okaleczonych, po narzuceniu obecnemu i przyszłemu pokoleniom brzemienia ciężkich długów na mieniu i krwi, Anglja zaczyna dochodzić do przekonania, że narodu niemieckiego nie da się zniszczyć. Gdy Anglja przekonywała się o tem, sir Edward Grey oświadcza, iż angielscy mężowie stanu nie mieli nigdy zamiaru druzgotania albo niszczenia Niemiec, a to wbrew wywodom jego kolegów ministerjalnych, wbrew żądaniu prasy angielskiej, wbrew przynęcie, jaką niedawno temu prezydent Poincaré pokazał ludowi francuskiemu, zapewnając go, że jeśli dotrwa do końca, to Anglja i Francja podykują pokój Niemcom.

Tak powiedział dziś kanclerz Bethmann-Hollweg, gdy przyjął mnie, by odpowiedzieć na zapytanie, czy nie zechciałby poczynić uwag o wywodach sir Edwarda Grey'a, wypowiedzianych do p. E. P. Bielle'a z „Chicago Daily News“. W ciągu rozmowy kanclerz wskazał na angielską politykę odosobnienia państw centralnych i mówił dalej:

Z ogłoszonych dokumentów archiwum belgijskiego świat cały dowiedział się, że nawet neutralni mężowie stanu, jak dyplomaci belgijscy nie tylko w Berlinie, ale także w Paryżu i Londynie w polityce tej widzieli wielkie niebezpieczeństwo wojny. Wszystko, co mogłem uczynić dla zapobieżenia temu niebezpieczeństwu, uczyniłem. Traktat neutralności, jaki zaproponowałem lordowi Haldane, zapewniłby pokój nie tylko Europie, ale i światu całemu. Anglja odrzuciła te propozycje.

Następnie Kanclerz mówił o zajęciach przed wybuchem wojny i zaznaczył, że właśnie Anglja unicestwiła zabiegi Niemiec około utrzymania pokoju i że Anglja wystąpiła do wojny nie z powodu Belgji, lecz z własnych względów. W końcu Kanclerz powiedział:

Sir Edward Grey chce trwałego pokoju i ja go chcę także. Od początku wojny wciąż to powtarzam. Obawiam się jednak, że nie zbliżymy się do tego pokoju, którego, jak sądzę, wszystkie ludy z upragnieniem wyglądają, dopóki odpowiedzialni politycy koalicyi rozwodzić się będą o pruską tyranię, o pruskim militarystyce i dopóki tonem patetycznym deklamować będą o swej przewadze i o swej doskonałości, lub wreszcie, jak to obecnie czyni sir Edward Grey, zechcą uszczęśliwić Niemcy zmianą stanu politycznego. Moglibyśmy na to odpowiedzieć ministrowi angielskiemu, któremu stan polityczny Irlandji powinienby dyktować przeciw powściągliwość, że Niemcy mają „Homerule“ i rozporządzają nim samodzielnie. i że—niech mi wolno będzie wtrącić—demokratyczna konstytucja Anglii nie przeszkodziła angielskim mężom stanu w zawarciu tajnych umów z Rosją i Francją, które były najgłośniejszą przyczyną obecnej wojny powszechnej.

Nie da się przecież zaprzeczyć, że polemiki prasowe i tego rodzaju mowy publiczne podsycają tylko wzajemną nienawiść między narodami. To nie jest droga do tego idealnego stanu rzeczy, jakiego pragnie sir Edward Grey, w którymby wolno i równoprawnie narody ograniczyły uzbrojenie i

Teatr Popularny

(w ogrodzie—Konstanyńowska 16).

Bilety wcześniej do nabycia w Cukierni W-go Gostomskiego, w dn. zaś widowisk, od 5 p.p. w kasie teatru (Konstanyńowska 16).

W Czwartek, dnia 25-go Maja 1916-go roku. Początek o godzinie 8-ej wieczorem

Krakowiacy i Górale

Sztuka ze śpiewami i tańcami, w 3-oh aktach, J. N. Kamińskiego.

załatwiały swoje spory nie wojną, lecz sądem rozjemczym.

Dwukrotnie już publicznie oświadczyłem, że Niemcy są gotowe wziąć pod uwagę zakończenie wojny na podstawie, któraby zabezpieczyła przeciwników koalicji od przystąpienia z jej strony ataków, a zarazem zapewniła pokój Europie. Jaką dał na to odpowiedź Poincaré, słyszałeś pan przecie.

Ala — wtrącił p. von Wiegand — wywody sir Edwarda Greya brzmią przecie inaczej.

— „Tę nie wiem. O tem sam Grey sąd wydać może. Jedno wiem tylko: wtedy zbliżymy się do pokoju, gdy mężowie stanu krajów toczących wojnę staną na gruncie faktów; gdy wezmą pod uwagę położenie wojny tak, jak je każda mapa wojenna pokazuje, gdy w dobrej wierze i w dobrej woli gotowi będą zakończyć straszny przelew krwi i przystąpić faktycznie do wzajemnego omawiania kwestji wojny i pokoju. Kto nie jest gotów do tego, ten ponieście winę, jeśli Europa jeszcze w dalszym ciągu wzajemnie rozszarpie i krwawić się będzie. Ja winę tego odciążam od siebie“.

Rozmaitości.

Nowy metal.

Czasopisma techniczne donoszą o na-

der ciekawym odkryciu, które bodaj czy nie graniczy z humbugiem. Piszą one, że w Ferghanu w gubernji turkiestańskiej, położonej na granicy Chin, znalazł jeden z przyrodników w szczelinach tyczczu (Glimmer) i innych minerałów jakąś masę ciastowatą. Masa ta, dotychczas nie znana, nieprzezroczysta, była niezwykle ciężką. Dostyczną ilość tego przestano do Moskwy. Badania wydały zdumiewające wyniki. Przedewszystkiem własności owej masy są tego rodzaju, że należy ją uważać za metal dotychczas nieznan, który, poddany działaniu kwasów, wytwarzał tak niesłychanie niską ciepłotę, że naczynie szklane z kwaśnym roztworem tego metalu w jednej chwili rozpadło się w drobny proszek. Temu samemu losowi uległo również naczynie żelazne. Tygiel grafitowy, w którym powtórzono to samo doświadczenie, uległ bezzwłocznemu rozkładowi bez żadnego wybuchu lub wywiązania się jakichś gazów, przyczem wywiązała się znowu temperatura niesłychanie niska.

Gdy na ten zagadkowy metal oddziaływano alkalkami, czyli związkami zasadowymi (np. iugiem potasowym lub sodowym), wówczas tracił on 20 proc. poprzedniego ciężaru; zresztą oparł się wszelkiemu procesowi analitycznemu. Te bezprzy-

kładne wyniki zaciekały do tego stopnia uczonych, że wysłano naukową ekspedycję do Ferghanu, gdzie odnaleziono większą ilość nieznanego metalu i przystąpiono do ścisłych badań na większą skalę.

Wzmocnij na wytwórczość złota.

Według najświeższych wiadomości, przesłanych do Europy z południowej Afryki, wydobyto w marcu r. b. w kopalniach franswalskich ogółem złota wartości 3.384.121 funtów szterlingów, czyli przeszło 60,7 mil. mk. Jak wynika z ogłoszonej statystyki produkcja w marcu r. b. przewyższyła od początku roku 1913 tylko produkcją w październiku r. 1915 i to tylko o 4.001 funtów szterlingów.

Kara śmierci.

W Lazarewacu w Serbji wyrokiem sądu polowego skazano na śmierć przez powieszenie siedmiu bandytów. Banda

składała się z 10 członków, z których jednak 3, to jest 2 kobiety i byłego żołnierza serbskiego, pozbawionego w walkach prawej ręki, ulaskawiono, zmieniając im karę śmierci na dożywotnie ciężkie roboty.

W nocy z dnia 23 na 24 skradziono ze sklepu piekarskiego ul. Rzgowska № 2 paszport niemiecki wydany przy ul. Suwalskiej 11, na imię Rudolfa Frosta kart chlebowych na 2.000 funtów, kontrolkę na wydanie mąki z komitetu, kwit kaucyjny na 800 rb. i kwit zezwolenia z Kom. R. Chł. i M.

Pensjonat

przy drugim przystanku Aleksandrowskiej elektrycznej Kol. podjazdowej w willi Goltfrida Maisnera Szczeg. może lub też w szkole Isaaka Goldberga Cegielniana № 59 do 2 i pół po południu.

Detaliczna sprzedaż Mydła

po hurtowych cenach

od 50 kop. za funt trwać będzie do 15-go Czerwca w hurtowym składzie Mydła Piotrkowska № 25 w podwórzu na lewo.

Od
dzisiaj dzisiaj dzisiaj
środy 24-go Maja
Zupełnie nowy program 2 Atrakcje 2
m. i.
Ofiara Lizy

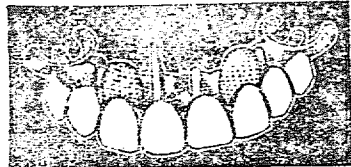
Dramat obyczajowy w 4 akt. w wykonaniu najlepszych sił scen Kopenhagskich.
Nad programem:

Wyprzedaż zareczynowa

Arcywesoła farsa w 2-ch aktach, w wykonaniu artystów firmy „Nordisk“

Lekarz dentysta M. CHWAT

Piotrkowska 39 od 14-go Lipca Piotrkowska 55.

Najnowsze wynalazki w leczeniu zębów i w oddziale technicznym podług prof. Dr. Aryapão i prof. Junga. Leczenie plombowanie i usuwanie zębów absolutnie bez bólu za pomocą specjalnych metod i aparatów. Plomby złote platynowe, porcelanowe i in. Laboratorium sztucznych zębów podług najnowszego systemu artystycznie wykonywane. Mosty złote platynowe i porcelanowe. Korony emaljne o kolorze naturalnych zębów. Umacnianie ruszających się zębów.

Regulowanie zębów krzywo rosnących i wystawiających szcęk za pomocą najnowszych metod i aparatów podług prof. Angle. Leczenie wszelkiego rodzaju stawów zapalnych i ran jamy ustnej. Masaż wina - acyjny przy zapaleniu dziąseł. Uzupełnienie brakujących części twarzy przez sztuczne

8-kl. filologiczne gimnazjum żeńskie R. Sobolewskiej

(Zawadzka № 26). (Zawadzka № 26).

Z dniem 1-go lipca przeniesione zostaje na ul. Długą № 90 (róg Andrzeja).

Egzaminy dla nowostępujących do klas przygotowawczych, I, II, III i IV rozpoczyna się dnia 2 czerwca, do klas V, VI, VII i VIII dn. 5 czerwca. Uczennice, zgłaszające się do klasy VIII ze świadectwami z ukończenia 7-letniej szkoły, podlegać będą egzaminowi z łaciny i matematyki.

Podania przyjmuje kancelarja codziennie od 10—2 do dnia 1-go Czerwca.

II-le Polskie ośmioklasowe gimnazjum filologiczne w Łodzi, ul. Placowa № 13.

Podaje do wiadomości Szanownych Rodziców i Opiekunów uczniów, że egzaminy wstępne przedwakacyjne rozpoczną się 13 czerwca 1916 r. Liczba miejsc w klasach: II, III, IV, V i VI ograniczona. Podania o przyjęcia przyjmuje się o 1 maja r. b.

Ważne dla gospodyń, kooperatyw, pralni chemicznych i apretur

MYDŁO od 50 k., hurtem taniej tylko u Szmalewicz ul. Południowa Nr. 8.

Zdolni mleczarze

lub osoby mające stosunki z wielkimi gospodarstwami mlecznymi na terenach okupowanych poszukiwani w celu wprowadzenia nowego bardzo korzystnego użytkowania mleka zbieranego. Wyczerpujące informacje

proszę nadsyłać pod adr. Gebr. Eisenhuth Berliner Käsefabrik Berlin — Reinickendorf.

Specjalista

Dr. L. PRYBULSKI

Ulica Południowa № 2 róg Piotrkowskiej

Choroby zewnętrzne i włosów

Leczenie elektrycznością, elektrolizą (usuwanie szpeczących włosów).

Przyjmuje od 8—11 r. od 4—9. Panie od 5—6 p.p.

Dr. Chylewski

NAWROT № 13.

Choroby wewnętrzne i kobiece
przyjmuje od 9—10 i 4—5.

PRACOWNIA GORSETÓW

„MARTA“

Łódź, Piotrkowska 130 (w podwórzu)

Poleca najświeższe fasony gorsetów, zastosowane do dzisiejszych wymagań mody. Biustonosze, pasy brzuszne, gorsety „Grossesse“, anti-gorsety, sprężynkowe etc. Przyjmuje reparację, przeróbki i pranie gorsetów.

Tłumacz

biegły w językach polskim i niemieckim, znający i inne języki poszukuje zajęcia. Łaskawe oferty pod „T. 103“ przyjmuje administracja „Gazety Łódzkiej“.

Panna

znająca dobrze gospodarstwo gotowanie i szycie, poszukuje posady.

Łaskawe oferty pod lit. „N. K.“ w adm. „G. Ł.“

Mydlany kug

do prania tanio 10 kop. funt.

B. NESTVOGEL, ulica Piotrkowska Nr. 112.
A. HINTZE, ulica Konstantynowska Nr. 3.

Mydło!!

tanio 55 kop. funt a także rozmaite mydła, hurtowo i detalicznie dostać można tylko u Drukaera Średnia Nr. 2

Uwaga: tylko sklep kolonij!

Nagrody 3 rb.

Temu kto odprowadzi lub da znać, gdzie się znajduje! W poniedziałek wieczorem róg Przejazd i Piotrkowskiej zaginął piesek mały pinczerek, rasy mieszanej, kremowy z białym, wabi się „Moli“. Proszę odprowadzić Konstantynowska 20 m. 9 lub do „Maisterhausu Przejazd 1

OGŁOSZENIA DROBNE:

A! A! A! A! A! Meble nowe i używane najtaniej w dużym wyborze oraz łóżka metalowe wózki i wolocepedy dziecięce, wanny, krzesła wiedeńskie. Poleca magazyn mebli Władysława Romisowskiego Piotrkowska 116 I piętro front.

A. Sprzedam tanio łóżka z materacami i szafę. Mikołajewska 46 m. 1.

A. Meble wyprzedam tanio z trzech pokoi Główna 11 m. 16 w oficynie.

A Maturzysta Gimnazjum Polskiego udziela korepetycji (specjalność) łacini, matematyka, fizyka. Oferty sub. „Maturzysta“ w adm. G. Ł. Drzewo. Hurtowy i detaliczny chrześcijański skład drzewa opałowego. Drzewo suche rabane po 45 kop. pod ul. Franciszkańska № 25 W. Tyliński.

Kupuję kwity lombardowe, używane meble, koraz maszyn do szycia. Wiadomość Rozwadowska 15 m. 19, II piętro.

Miód sztuczny, wyborowy w wiadrach, paczkach funtowych, tanio dostąd u Malczera, Szwarca, Włodawskiego. Łódź, Północna 10.

2 Magle do sprzedania. Ul. Orła 5, wiadomość w sklepie.

Piec do palenia kawy i urządzenie sklepowe sprzedam zaraz. Wiadomość w administracji „Gazety Łódzkiej“.

Pes policyjny przybłąkał się do odebrania za zwrotem kosztów Jakóba 9.

Pokój umeblowany, frontowy z całodziennym utrzymaniem lub bez do wynajęcia od zaraz Skwerowa 15, Kamińska.

Potrzebna zdolna do pracowni ubiorów damskich i dziecięcych Piotrkowska 117 „Delfin“

Potrzebne zdolne panny do pracowni sukien. Mikołajewska 37 m. 38.

Pracownia gorsetów Natalji Kędziarskiej, Piotrkowska 132.

2 rowery do sprzedania. Chojny ul. Piaskowa 4.

Power mafo używany (sprzedam Rzgowska 2 m. 16 front.

Sklepowe urządzenie do sprzedania Wiadomość: Piotrkowska 13, Matyjewicz.

Zdolny slusarz poszukuje posady w miejscu ul. okolicy. Oferty w adm. „Gazety Łódzkiej“ pod „Slusarz“.

Bolesław Kronczak zgubił paszport niemiecki wydany przy ul. Kątnej 22.

Bolesław Michałski zgubił paszport niemiecki wydany przy Placu Kościelnym 2.

Bronisława Rogozińska zgubiła paszport niemiecki wydany przy ul. Suwalskiej № 11.

Franciszek Weszka zgubił 2 paszporty: I niemiecki wydany przy ul. Radwańskiej № 14, II rosyjski wydany z gminy Stawpów, sieradzkiego wraz z świadectwem z fabryki Szaj Rozblatt.

Helena Winowicz zgubiła paszport niemiecki wydany przy ul. Radwańskiej 18

Władysław Barylski zgubił paszport niemiecki wydany przy ul. Suwalskiej № 8.

Zgubiono książkę z kartkami na cukier z okryciem 10 V. i 22 V. Łaskawy znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem: I. Stadnicki, Andrzeja 10.

Zofja Perkowska zgubiła paszort niemiecki wydany przy ul. Ewanżelickiej.

Zaginął paszport niemiecki Franciszka Pijałki wskiego mieszkańca wsi Olsza gm. Mroga-Dolna